

**“IJTIMOIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-
INNOVATSION TADQIQOTLAR”**

ilmiy-metodik jurnali

Bosh muharrir:

Boltaeva Mohichehra

Tahrir hay'ati:

07.00.00 - Tarix fanlari

- Ergasheva Yulduz — Tarix fanlari doktori, professor
- Zununova Gulchehra — Tarix fanlari doktori, professor
- Kurbonova Zemfira — Tarix fanlari doktori, professor
- Askar Jumashayev — Tarix fanlari doktori, professor
- Nurjanov Sabit Uzakbayevich — Tarix fanlari doktori, katta ilmiy xodim
- Xaydarov G'ayratbek Mirzapulatovich — Tarix fanlari doktori, dotsent
- Seydametova Gulnara Utarbayeva — Tarix fanlari falsafa doktori, dotsent
- Nasirov Bunyod — Tarix fanlari falsafa doktori, dotsent
- Sulaymanov Salamat Arepbayevich — tarix fanlari doktori, dotsent
- Tangirbergenova Kalligul — tarix fanlari nomzodi, dotsent
- Akimniyazova Gulnaz Abdinayimovna, tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00 - Falsafa fanlari

- Yaxshilikov Juraboy Yaxshilikovich — Falsafa fanlari doktori, professor
- Saitkasimov Akbar Isaxanovich — Falsafa fanlari doktori, professor
- Musaev Odil Raxmatovich — Falsafa fanlari doktori, professor
- Suvanov Ilxom Abduxalilovich — Falsafa fanlari doktori, katta ilmiy xodim
- Alima Berdimuratova — Falsafa fanlari doktori, professor
- Kabulniyazova Gulchehra Tashpulatovna — Falsafa fanlari doktori, professor
- Siddikov Ilyos — Falsafa fanlari doktori, dotsent

10.00.00 - Filologiya fanlari

- Zakirova Soxiba — Filologiya fanlari doktori, dotsent
- Ganiyeva Shodiya Azizovna — Filologiya fanlari doktori, dotsent
- Soatova Nodira — Filologiya fanlari doktori, professor
- Kobilova Zeboxon Bakirovna — Filologiya fanlari doktori, professor
- Teshaboyev Dilmurod Raxmadjonovich -
Filologiya fanlari doktori DSc, dotsent

13.00.00 - Pedagogika fanlari

- Jo'rayev Risbay Xaydarovich — Pedagogika fanlari doktori, akademik
- Turgunoy Egamberdiyeva — Pedagogika fanlari doktori, akademik
- Ibragimov Xolboy Ibragimovich — Pedagogika fanlari doktori, akademik
- Turakulov Olim Xolbutayevich — Pedagogika fanlari doktori, professor
- Abdullayeva Barno Sayfutdinovna — Pedagogika fanlari doktori, professor

- Ismoilov Temur Islamovich — Pedagogika fanlari doktori, professor
- Umid Negmatovich Xo'jamqulov — Pedagogika fanlari doktori, professor
- Isakulova Nilufar — Pedagogika fanlari doktori, professor
- Jumanəzova Muxayyo Tojiyevna — Pedagogika fanlari doktori, dotsent

19.00.00 - Psixologiya fanlari

- Abdullayeva Dilbar — Psixologiya fanlari doktori, professor
- Atabayeva Nargis Batirovna — Psixologiya fanlari doktori, dotsent,
- Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti
- Umarov Baxriddin Mengboyevich — Psixologiya fanlari doktori, professor
- Shamshetova Anjima Karamaddinovna — Psixologiya fanlari doktori, dotsent
- Norbekova Barno — Psixologiya fanlari falsafa doktori, dotsent
- Abdumajidova Dildora — Psixologiya fanlari falsafa doktori, dotsent

23.00.00 - Siyosiy fanlar

- Jo'raqulov Furqat Norjigitovich — Siyosiy fanlar doktori, professor
- Axmedov Husnidin Alikulovich — Siyosiy fanlar doktori, professor
- Musaev Mansur Tursunpulatovich — Siyosiy fanlar doktori, katta ilmiy xodim Ravshanov
- Fazluddin Ravshanovich — Siyosiy fanlar doktori, dotsent

22.00.00 - Sotsiologiya fanlari

- Xolbekov Abdug'ani Jumanazarovich — Sotsiologiya fanlari doktori, professor
- Sodiqova Shoxida Marxaboyevna — Sotsiologiya fanlari doktori, professor
- Gabdrahmanova Gulnara Faatevna — Sh. Marjani nomidagi Tarix instituti, Tatariston Respublikasi Fanlar akademiyasi, Sotsiologiya fanlari doktori, professor
- Kamalova Xatira Sabirovna — Sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent

"Ijtimoiy-gumanitar sohada ilmiy-innovatsion tadqiqotlar" - bu ilmiy-metodik jurnal bo'lib, O'zbekistonda 2024-yildan beri nashr etilmoqda. Jurnal har chorakda bir marta, yiliga 4 marta chop etiladi. Ushbu jarayonga talabga ko'ra muassislar va tahrir hayati bilan birgalikda kelishgan xolda o'zgartirish kiritish mumkin.

MUNDARIJA

07.00.00 – Tarix fanlari.....	6
SOVET DAVRIDA O‘ZBEKISTONDA XIZMAT KO‘RSATISH TIZIMINING GENEZISI VA SOHADAGI MUAMMOLARNI AHOLI TURMUSHIDA AKS ETISHI (MAISHIY XIZMAT KO‘RSATISH VA UMUMIY OVQATLANISH MUASSASALARI MISOLIDA).....	6
Nasirov Bunyod Uralovich.....	6
09.00.00 - Falsafa.....	13
“NANOTEXNOLOGIYA” TUSHUNCHASINING FALSAFIY TAHLILI	13
Ashirmatov Hayot Xaitovich.....	13
FALSAFIY ANTROPOLOGIYA MUSTAQIL BILIM SOHASI SIFATIDA.	19
G.T. Kabulniyazova.....	19
10.00.00 – Filologiya.....	24
FRANSUZ VA O‘ZBEK TILLARIDA TIBBIYOT TERMINLARINING TARKIBIY XUSUSIYATLARI.....	24
Abrayeva Shahnoza Esonovna	24
OLIY O‘QUV YURTLARIDA RUS TILINI O‘QITISHDA KOMPLEKS YONDASHUV	28
Mirrahimova Gulbahor Shuhratovna,.....	28
FRANSUZ VA O‘ZBEK TILLARIDA XARAKTER IFODALOVCHI OTLI FRAZEOLOGIK BIRLIKLAR.....	31
Primova Munisa Majlimovna	31
ISTIQLOL DAVRI ROMANLARI GENEZISI	35
Yaqubov Islomjon Ahmedjonovich.....	35
HAMZA - JADID SHE‘RIYATINING ISTE‘DODLI KUYCHISI.....	42
Sevinchoy Yoqubova.....	42
FUZULIYNING TURKIY DEBOCHASIDA ADABIY-ESTETIK QARASHLAR TALQINI	48
Karimova Faridaxon Isakovna.....	48
FUZULIYNING UVAYSIYGA ADABIY TA‘SIRI	54
Nusratullo Jumaxo‘ja.....	54
OYBEK SH‘RIYATIDA VAZNNING FUNKSIYASI.....	59
Sabirdinov Akbar Gofurovich	59
SHE‘RIYATDA FALSAFIY MUSHOHADAKORLIK	69
Soatova Nodira Isomitdinovna	69
13.00.00 - Pedagogika.....	76

“SOVG‘A” ALIFBO KITOBİ	76
Abduvali Abdumutalibovich Yo‘ldashev	76
Adabiyotlar ro‘yxati:	79
РАССМОТРЕНЫ ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ СПЕЦИАЛЬНОСТИ “ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА И СПОРТ” К УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	80
Мухаммадиев Комил Бурхонович	80
OLIY TA’LIM XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASH TIZIMI RIVOJLANISHINING NAZARIY YoDASHUVLARI	93
Saloxitdinov Sherzod Farxodovich	93
19.00.00 – Psixologiya	99
МОДЕЛИРОВАНИЕ В ПСИХОЛОГИЧЕСКОМ ЭКСПЕРИМЕНТЕ И ЕГО ОСОБЕННОСТИ	99
Хатамов Сирожиддин Мелихузи угли.....	99
Усманов Салахдин Аликулович.....	99
Аракулов Гайрат Тулкинович	99
23.00.00 – Siyosiy fanlar.....	105
GLOBALLASHUV SHAROITIDA YUZ BERAYOTGAN GEOMAFKURAVIY JARAYONLAR TADQIQINING FALSAFIY-METADOLOGIK ASOSLARI	105
Xoliqulov Muhammad Qaxor o‘g‘li.....	105

10.00.00 – Filologiya

**OLIV O'QUV YURLARIDA RUS TILINI O'QITISHDA KOMPLEKS
YONDASHUV**

Mirrahimova Gulbahor Shuhratovna,

Toshkent tibbiyot akademiyasi, O'zbek va xorijiy tillar kafedrası

Annotatsiya: Maqolada oliy ta'lim muassasalarida talabalarga sifatli ta'lim berish, mamlakatimiz ta'limini modernizatsiya qilish bo'yicha izchil chora-tadbirlar, bu borada xalqaro ta'lim standartlarini joriy etish, oliy o'quv yurtlari talabalarini o'qitish uslublaridan foydalanish va atrofdagilar bilan kasbiy muloqot madaniyatini yuksaltirishdan iboratdir. Maqolada bu borada qilinayotgan say-harakatlar va keyingi yillarda amalga oshirilayotgan ishlarni tahlil qiladi.

Kalit so'zlar: oliy ta'lim, o'qitish metodikasi, zamonaviy talablar, kasbiy tayyorgarlik, tibbiyot ta'limi, modernizatsiya qilish, zamonaviy texnologiyalar.

Аннотация: В статье качественное образование студентов в высших учебных заведениях, последовательные меры по модернизации образования нашей страны, внедрение международных стандартов образования в этой связи, использование методов обучения студентов вузов и окружающей среды направлены на повышение культуры профессионального образования. В статье анализируются усилия, предпринятые в этом направлении, и работа, проведенная в последующие годы.

Ключевые слова: высшее образование, методика преподавания, современные требования, профессиональная подготовка, медицинское образование, модернизация, современные технологии.

Annotation: The article discusses the provision of quality education to students in higher education institutions, consistent measures to modernize our country's education, the introduction of international educational standards in this regard, the use of teaching methods for students of higher education institutions, and the improvement of the culture of professional communication with those around them. The article analyzes the efforts being made in this regard and the work being carried out in recent years.

Keywords: higher education, teaching methodology, modern requirements, professional training, medical education, modernization, modern technologies.

Kirish. Bugungi kunda dunyoda bo'lajak tibbiyot xodimlarida kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish ilmiy zarurat sifatida e'tirof etilmoqda. O'quv adabiyotlarining tuzilishi, mazmuni va mazmunini xalqaro talablar bilan uyg'unlashtirish chet tilini o'qitish samaradorligining muhim omilidir. Bu borada barcha ta'lim muassasalari faoliyatida kutilgan natijalar, sifat va samaradorlikka erishish muhim ahamiyatga ega. Til savodxonligini yuqori standartlarga olib chiqish uchun xorijiy tajribani o'rganish, hamkorlikda izlanishlar olib borish zarurligini tushuntiradi.

Mustaqillikning dastlabki yillaridanoq ta'lim tizimini isloh qilishga alohida e'tibor qaratilmoqda va bu ezgu maqsaddir. Har qanday davlat va jamiyat taraqqiyoti yosh avlod kamoloti, intilishlari va jasorati bilan uzviy bog'liqdir. Shu o'rinda alohida ta'kidlash joizki, ta'lim tizimi va ta'lim sohasidagi qonunlar hamda davlat dasturlarida yuqori malakali kadrlar tayyorlash, fan va ishlab chiqarishning samarali integratsiyasini ta'minlash, yoshlarni milliy va milliy g'oyalar ruhida tarbiyalash kabi muhim vazifalar muvaffaqiyatli hal etilmoqda. umuminsoniy qadriyatlar.

Barcha darajadagi xalqaro aloqalar va hamkorlikni kengaytirish, O'zbekistonning Yevropa va jahon hamjamiyatiga integratsiyalashuv siyosati hayotimizning barcha sohalari, jumladan, ta'lim ham kamida ikkita xorijiy tilni bilishni nazarda tutuvchi xalqaro standartlarga mos kelishini anglatadi. Natijada, chet tillarini bilish insonning shaxsiy va professional muloqoti sohasida juda muhim mahoratga aylanadi va xalqaro yo'naltirilgan shaxsni shakllantirishga yordam beradi. Mamlakatimizdagi zamonaviy ta'limda ta'lim jarayoni ishtirokchilari o'quvchilarda zarur fazilatlarni shakllantirish imkonini beruvchi vositalar, shakl va texnologiyalarning keng tanloviga ega. Chet tili o'qituvchilari uchun ko'p tilli o'qitish ana shunday texnologiyaga aylandi. Birinchi chet tili asosida ikkinchi chet tilini o'rgatishda talabalar bir vaqtning o'zida bir nechta chet tillarini o'zlashtirish jarayonida duch keladigan asosiy muammolarni o'rganish hamda ularni bartaraf etish yo'llarini aniqlash muhim ahamiyatga ega. Shubhasiz, ikkinchi chet tilini o'rganish nafaqat ona tilini, balki chet tilini ham hisobga olgan holda amalga oshirilishi kerak. Shuningdek, o'rganilayotgan tillarning yaqinligi va ularning o'zaro kirib borish tendentsiyalarini hisobga olish kerak. Rus tilini ingliz tili asosida o'qitishning uslubiy usullari sifatida interferensiyaning ijobiy xususiyatlaridan foydalanishga arziydi.

Tilshunoslikda har bir ta'lim bosqichida shaxsni shakllantirish tamoyillarini o'rganish, hayotiy ehtiyojlarni ilmiy jihatdan tadqiq etish, milliy-ma'naviy qadriyatlarni asrab-avaylash va kelajak avlodlarga yetkazish, muloqot qilishning iqtisodiy va iqtisodiy vositasi sifatida muhim ahamiyat kasb etadi. Chet tillarni o'rganishning mavjud tizimini o'zgartirish, har bir bosqich uchun xalqaro standartlarga mos o'quv-uslubiy majmualar yaratish, ta'lim tizimini muntazam takomillashtirish vazifalari chet tillarni o'rganishning prinsipial yangi yo'llarini belgilab berdi. Bugungi globallashtirish jamiyatida ma'lum bir chet tilini bilish juda muhim, bu tillarning qanchalik muhimligini ko'rsatadi. Bugun mamlakatimizda xorijiy tillarni o'rgatish va o'rganishga har qachongidan ham ko'proq e'tibor qaratilmoqda. Xususan, rus tilini mukammal o'rganish Rossiya va MDH davlatlari bilan hamkorlikni yanada mustahkamlash, iqtisodiy va diplomatik aloqalarni mustahkamlash imkonini beradi.

Bugungi kunda jahon hamjamiyati ta'lim sifati va samaradorligini oshirish uchun ta'lim jarayonida zamonaviy ta'lim masalasini hal qila boshladi. Xorijiy tillarni zamonaviy usul va vositalardan foydalangan holda tez, oson va sifatli o'rgatish ta'lim sifati, maqsad va natijalarning izchilligi, belgilangan maqsadlarga erishish demakdir. Xorijiy tillarni bilish har bir mutaxassisning o'z faoliyat yo'nalishi bo'yicha ilg'or usullardan foydalana olishi va yetuk mutaxassis sifatida samarali dars bera olishi uchun mutaxassisligidan qat'iy nazar, muhim mezonlardan biridir. Xususan, tibbiyot xodimlari xorijiy tillardan birini mukammal bilishi, nufuzli xalqaro seminar va treninglarda ishtirok etishi, o'z fikr-mulohazalarini bildirishi, o'quv adabiyotlarini kasbiy nuqtai nazardan tarjima qilishi va ular ustida ish olib borishi mumkin. Oliy o'quv yurtlarida tahsil olayotgan navqiron avlod zamon talablari darajasida yetuk mutaxassisdir. Asosiysi, o'qituvchining faoliyati shaxsga yo'naltirilgan yondashuvga asoslanishi kerak, bu kommunikativ va faol xarakterga ega bo'lib, o'zaro tushunish va samarali hamkorlik muhitini yaratadi, bunda ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilari yuqori hissiy jihatdan ma'lumot almashadilar. Va bu, amaliyot shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishini rivojlantirish uchun qo'shimcha manbadir. Ishga joylashishning asosiy mezonlari: o'z-o'zini tayinlash, asosiy bilim, chet tillarini bilish va ish tajribasi. Biroq, chet tillarini bilish asosiy mezonlardan biri bo'lib, xodimlar xizmatlari tomonidan katta talabga ega. Chet tilini bilish muvaffaqiyatli martabaning asosiy tarkibiy qismlaridan biri bo'lib, bo'lajak mutaxassisning shaxsiy o'sishiga yordam beradi va uning aqliy faoliyatini faollashtiradi.

Xulosa. Yuqorida aytilganlarning barchasidan xulosa qilishimiz mumkinki, universitetlarda, xususan, tilga oid bo'lmagan universitetlarda bunday ko'p qirrali vazifani hal qilish uchun xorijiy tillarni o'qitishning mavjud tizimini qayta ko'rib chiqish zarur. Birinchi va

ikkinchi chet tillarining grammatik va sintaktik xususiyatlaridagi o'xshashlik va farqlarning aniq namoyon bo'lishi grammatik materialni yanada samarali o'zlashtirishga yordam beradi, o'rganilgan grammatik tuzilmalarni nutq faoliyatida ongli ravishda qo'llashga yordam beradi va qo'shimcha ravishda chet tilini o'rganishga undaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Боев О.В., Коростелева Е.Н., Чучалин А.И. Проектирование магистерских программ на основе планирования компетенций специалистов. / Под ред. проф. А.И. Чучалина: Томск: Изд-во ТПУ, -2007. - 63 с.
2. Гаврилова О.В. Современные проблемы обучения бакалавров в неязыковом вузе // Вестник Оренбургского государственного университета. - 2014. - №2. - С. 40-43.
3. Шагбанова Х.С. Формирование языковой компетентности в сфере бытового и профессионального общения у студентов вузов // Вопросы гуманитарных наук. - 2007. -№ 3 (30). - 395 с.
4. Международный журнал экспериментального образования. - 2016. - № 3-2. - С. 312-315;
5. Рысбаева Г.А., Медетбекова Н.Н. Иностранный язык как средство формирования адаптации к профессиональной деятельности